

Gør rede for Augustus' og Mussolinis politiske projekter.
Analysér med udgangspunkt i kilder efter eget valg deres brug af
historien til at fremme politiske mål, og sammenlign og vurder
deres propagandamidler

En analyse af vedlagte latinske tekst skal inddrages i besvarelsen.
Monumentum Ancyranum kap. 1-7. (Bilag: 4 sider)

Besvarelsens omfang: 15-20 sider.

Abstract

Firstly, this paper contains a description of the political projects of, respectively, Augustus, and Mussolini, and secondly, I have analysed numerous instruments characterized by propaganda. On the basis of this analysis I have drawn comparisons between the two individual politicians with particular reference to their use of history in politics, propaganda, and, generally, the orchestration of power. Based on this analysis, I can conclude that both of the dictators' political projects, propaganda, and historic references have several similarities despite the fact that they lived in different periods of time. For instance, both of them aimed at establishing a community characterized by peace and order, which in both cases would be in sharp contrast to the previous period. Also, they both sought to legitimate, and justify, their power and position, and in addition to that they aspired to represent, or rather impersonate, greatness, and be the most powerful man of any nation. Furthermore, they both applied populism and indoctrination with the object of legitimating their power. As a result of their, to varying degrees, individual way of using propaganda and legitimate their authority, they both managed to become notable characters in our history. To conclude, the comparisons of the study show that both Augustus and Mussolini used history as an effective mechanism to reach political and social goals.

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	4
2. Augustus	4
2.1 Augustus' vej til magten	4
2.2 Politiske projekter	5
2.3 Augustus' brug af historien til fremme af politiske projekters mål	6
2.3.1 <i>Republikkens genskabelse</i>	6
2.3.2 <i>Traditioner og dyder</i>	7
2.3.3 <i>Res Gestae Divi Augusti</i>	9
2.3.1 <i>Monumentalbyggeri</i>	11
3. Mussolini	14
3.1 Mussolinis vej til magten	14
3.2 Politiske projekter	15
3.3 Mussolinis brug af historien til fremme af politiske projekters mål	16
3.3.1 <i>Fascismens propaganda</i>	16
3.3.2 <i>Det tredje Rom</i>	17
3.3.3 <i>Arkitektur og monumentalbyggeri</i>	20
3.3.4 <i>Fascisme og ekspansion</i>	21
4. Sammenligning og vurdering af Augustus og Mussolini	24
5. Konklusion	26
6. Litteraturliste	27
7. Bilag	28
7.1 Bilag 1	28
7.2 Bilag 2	30
7.3 Bilag 3	34
7.4 Bilag 4	35
7.5 Bilag 5	37

1. Indledning

I følgende opgave vil jeg først og fremmest redegøre for henholdsvis Augustus' og Mussolinis politiske projekter. Under begge diktatorer fandt en særegen magtscenesættelse og propaganda sted, som vil optræde som opgavens omdrejningspunkt. Følgelig vil jeg ved hjælp af kilder undersøge, hvilke virkemidler de hver især brugte i forbindelse med deres projekter og politik og i tråd med dette analysere, hvordan de gjorde brug af historien til fremme af politiske mål. Slutteligt vil jeg med udgangspunkt i en sammenligning af Augustus og Mussolini vurdere deres propagandamidler og virkninger af disse.

2. Augustus

2.1 Augustus' vej til magten

Før Augustus' tid var der i Rom opstået to politiske modpoler. På den ene side stod optimaterne, som groft sagt repræsenterede Roms overklasse. På den anden side stod popularerne, der repræsenterede den folkelige del af samfundet derunder ikke-adelige og bønder. Mens popularerne var repræsenteret af Cæsar, var Pompejus optimaternes repræsentant. Med disse oppositioner var der både opstået politisk og social uro i samfundet¹. Det var netop i kraft af denne uro og kamp mellem de to modparter, at republikken kunne falde og erstattes af et kejserdømme med Augustus som hersker².

I årene op til Augustus' eneherredømme havde Romerriget været stærkt påvirket af en borgerkrigstid, som havde sat sit kraftige præg på Roms politik og samfund. Da en sidste og afgørende borgerkrig mellem Augustus og Marcus Antonius havde fundet sted varslede en ny og kontrasterende tid i Romerriget. Striden mellem de to blev endeligt afgjort ved slaget i Actium i år 31 f.Kr. og den resulterede i, at Marcus Antonius og dennes ægyptiske kone, Kleopatra, begik selvmord, mens Augustus blev indsat som Romerrigets enehersker. Efterfølgende opstod der på ny ro i Romerriget, og en genopbygning af det før så borgerkrigsplagede Romerrige blev igangsat. Hermed var en ny epoke begyndt, en epoke med et kejserdømme, hvor magten gik i arv i de herskende klassers familiedynastier.

Det havde længe været Augustus' mål at gå i Cæsars fodspor og ligesom ham, sin adoptivfar, blive Roms altdominerende statsmand. I år 29 f.Kr. hjemvendte han til Rom med en

---

¹ Thiedecke, 2001, side 10

² Ibid. side 10, l. 32-37

tredobbelt triumf bag sig³. Den tredobbelte triumf indebar en sejr i slaget ved Actium over Kleopatra og Antonius, en erobring af Alexandria samt sejr i Illyricum. Han hjemkom nu som triumfator og tog embedet som Roms enevældige magthaver. Dette styre var i bund og grund en fortsættelse af triumvirmagten⁴, men da to tredjedele af denne magtfordeling ikke længere var i live, stod Augustus som eneherker.

Eftersom borgerkrigene nu var et overstået kapitel, var tiden inde til, at han skulle indfri et løfte om at genindføre den traditionelle republikanske statsordning⁵. Roms oprindelige republik var i sin tid blevet indført som erstatning for de etruskiske konger, som der i 509 f.Kr. var blevet gjort op med. Løftet om en omdannelse til en republik havde han givet under triumvirtiden, og det indebar blandt andet, at han skulle opgive sin magtposition. Vel ville det have været let for Augustus at bevare sin daværende enemagt, men han havde tilsyneladende taget ved lære af Cæsars skæbne⁶: Man skulle være varsom med at tilegne sig mere magt end nødvendigt var, og desuden skulle man passe på med at stille den, man var i besiddelse af, alt for åbenlyst til skue. Under Augustus' regeringstid var ingen dog i tvivl om, at den romerske republik blev regeret af en monark.

Augustus tog således ved lære af Cæsars vanskæbne og gjorde det derfor til sit nye politiske projekt på legal vis at opnå en magtstilling på et forfatningsmæssigt grundlag⁷. Augustus lagde altså stor vægt på at holde sig inden for lovens rammer, som godt nok blev bøjet, i fald det var nødvendigt.

2.2 Politiske projekter

Augustus' politiske projekter indebar for det første at få oprettet ro og orden i samfundet. Dette projekt indebar blandt andet, at han ville genskabe den traditionelle romerske republik. Formelt set fik han det til at fremstå sådan, i og med at han med tiden fik opbygget et politisk system og en statsform, der havde flere republikanske elementer i sig. Augustus formåede dog at ændre staten i en sådan grad, at den romerske statsform med ham blev ændret til et kejserdømme i sidste ende. Et andet af Augustus' politiske projekter var at få legitimeret sin magt, hvilket blandt andet i særlig høj grad skete gennem monumentalbyggeri og generelt et kraftigt fokus på at skabe en forbindelse til historie, religion og fortidig storhed.

³ Thomsen, 2001, side 68

⁴ Ibid. side 35-36

⁵ Ibid. side 70

⁶ Ibid. side 70

⁷ Ibid. side 70

2.3 Augustus' brug af historien til fremme af politiske projekters mål

2.3.1 Republikkens genskabelse

I Res Gestae fastslog Augustus, at han stillede statsmagten "*in senatus populi que Romani arbitrium*"⁸ (til senatets og det romerske folks rådighed⁹) i stedet for at bevare den under hans "*potestate*"¹⁰ (herredømme¹¹), hvilket betød, at han foranledigede en genindførelse af den romerske republik. Dog var virkeligheden en lidt anden. Augustus gennemførte nemlig en statsordning, som på den ene side indebar, at han ad omveje fik næsten eneherkende magt med omfattende kontrol- og kommandobeføjelser over de militære styrker, men som på den anden side formelt set prioriterede statsordningen og de gamle republikanske institutioner højt. Denne statsordning blev vedtaget i år 27 f.Kr., og var et af flere led, der skulle give et billede af, at Romerriget igen blev ledet i overensstemmelse med en traditionel, republikansk statsform.

Et andet vigtigt aspekt i denne forbindelse var gennemførelsen af en census i år 28, som nævnes i afsnit 8 i Res Gestae¹². En census var overordnet en opførelse af mandlige borgere på en liste med dertilhørende angivelse af deres givne formueforhold, som var afgørende for deres militære forpligtelser og politiske rettigheder¹³. Derudover omfattede denne census også en fortegnelse over medlemmer af senatet, et antal som i tiden efter borgerkrigsperioden var kommet op omkring de 1.000, og som Augustus med tiden fik bragt ned på 600. Denne census var en gammel statsskik, som ikke havde været i brug siden år 70 f.Kr. Den fordrede først og fremmest censorer, som kunne gennemføre den, hvilket medførte, at Augustus og hans medkonsul, Agrippa, fik tildelt censoriske beføjelser. Derudover krævede udarbejdelsen af senatslisten en *princeps senatus*¹⁴ (senatets førstemand), en post som Augustus valgte at tildele sig selv. Denne post betød desuden, at han under forhandlinger i senatet havde ret til at få ordet først.

Samtidig lod Augustus senatet udpege ham til at skulle stå for et omfattende tempelrestaureringsarbejde, som siden udviklede sig til et større monument- og

⁸ Se bilag 1, side 28, kapitel 34, linje 2-3

⁹ Se bilag 2, side 33, kapitel 34, linje 3-4

¹⁰ Se bilag 1, side 28, kapitel 34, linje 2

¹¹ Se bilag 2, side 33, kapitel 34, linje 3

¹² Thomsen, 1965, side 13, kapitel 8, linje 3

¹³ Thomsen, 2001, side 71

¹⁴ Ibid. side 72, linje 15-16

tempelbygningsarbejde¹⁵. Det officielt erklærede formål med dette projekt var, at de gamle traditioner og guder igen skulle vægtes og respekteres højt. Den forudgående tid i Rom havde nemlig været karakteriseret af en pessimisme og afstandstagen til de traditionelle romerske værdier og regelsæt. Med Augustus fulgte nu en ny tid præget af optimisme og en genskabt respekt for de gamle romerske normer og traditioner.

Som de to sidste aspekter af særdeles væsentlig betydning bør nævnes henholdsvis udstedelsen af et edikt i år 28¹⁶ samt tildeling af fuld tribunmyndighed til Augustus i 23. I den juridiske forordning, ediktet, bekendtgjordes det, at en stor del af de bestemmelser, der var blevet vedtaget i den foregående triumvritid, nu var ugyldige. Herved blev der eksplicit lagt op til, at Rom skulle forme sig til at være en retsstat med lov og orden. Den fulde tribunmyndighed var et af de vigtigste elementer i Augustus' stræben efter det nye romerske system, kejserdømmet. Beføjelsen som tribunmyndighed medførte flere fordele. Den gav ham samlet set en absolut nødvendig og enevældig magt, og medførte blandt andet retten til at sammenkalde senatet og fremsætte lovforslag i dette¹⁷. Ikke nok med det var han i kraft af tribunmyndigheden på samme tid fredhellig, og posten var endvidere af beskeden art. Situationen var nemlig den, at en romersk tribun ikke oprindelig var nogen højtstående embedsmand, og tribunen fungerede samtidig som folkets beskytter og talsmand. Dette gav et indtryk af en "beskeden" leder, men under overfladen resulterede det i, at Augustus fik endnu flere magtbeføjelser.

Augustus' politiske system byggede på allerede eksisterende institutioner, som han så småt omformede til egen fordel, hvilket resulterede i, at hele den romerske statsform blev ændret. Han opnåede med tiden at få tildelt en lang række beføjelser og embeder, som formelt set var af republikansk karakter¹⁸. Augustus søgte at undgå diktatorlignende titler og lagde desuden stor vægt på at højagte senatet og dets medlemmer. Derudover blev en vigtig del af Augustus' politik med tiden at gøre hver indbygger i Romerriget fortrolig med herskerbilledet. Under principatets første tid forekom altså en vis dobbelthed mellem den tilsyneladende republikanske facade og det egentlige diktatoriske indhold.

2.3.2 Traditioner og dyder

Som sagt bragte Augustus en ny tid med sig. En tid hvor man i særlig grad begyndte at se

¹⁵ Thomsen, 2001, side 72

¹⁶ Ibid. side 72, linje 28-29

¹⁷ Ibid. side 78, linje 29-30

¹⁸ Ibid. side 70

tilbage på perioden før den slette borgerkrigstid, som havde bragt Romerrigets grundlag og moral i en kritisk tilstand. Den periode, man nu valgte at idealisere, omfattede ikke blot den traditionelle republikanske statsform, men indebar også mindet om en fortidig storhed og gammelromersk levevis. I disse "gode gamle dage" var Rom gået fra at være et mindre bondesamfund nær Tiberen til at rejse sig til en verdensmagt. Her kunne findes et sundt livssyn samt en særegen og uspoleret moral. Det var netop denne fortid, der skulle danne baggrund for Augustus' magtscenesættelse.

Som en form for legitimering af sin magt valgte Augustus at lægge særlig vægt på fire fundamentale, traditionelle dyder. Disse dyder fungerede først og fremmest som grundsten i hans ideologi, og derudover blev de blandt andet tydeliggjort gennem diverse love og tilmed på et mere symbolsk plan. De fire moralske egenskaber er kendt som kardinaldyderne og endvidere under begreberne: tapperhed (*virtus*), mildhed (*clementia*), retfærdighed (*iustitia*) og patriotisme (*pietas*)¹⁹. Han forsøgte at fremstille sig selv som repræsentant for dyderne i *Res Gestae*, og generelt var egenskaberne absolut centrale elementer i hans magtscenesættelse. I Augustus' indvielse af to monumenter, Divus Julius-templet og senatsbygningen Curia Julia, i år 29, blev der i Curia Julia opsat et guldskjold, på hvilket de fire kardinaldyder var afbildet. I *Res Gestae* nævner Augustus ligeledes dette, hvor æresskjoldet præsenteres som en gave fra senatet og folket²⁰.

Herudover vægtede Augustus religion højt. Gennem reparation og restaurering af i alt 82 romerske templer samt yderligere opbygning af nye understregedes vigtigheden af forholdet til guderne. Desuden genoprettede han flere præsteskaber, hvis eksistens egentlig var ved at ophøre. Som tilfældet også var med de førnævnte kardinaldyder, var dette fokus på religion en måde at retfærdiggøre sin magt og ligeledes genskabe nogle retningslinjer i samfundet med ro og orden som formål. Det samme gjaldt hans brug af myter, som særligt indebar Æneidens hovedkarakter, Æneas, og historien om Romulus og Remus. I og med at Augustus var relateret til Cæsar, og dermed Julius-slægten, kunne han med rette betone forbindelsen mellem ham selv og disse mytiske figurer. Æneas var ifølge Æneiden Roms allerførste grundlægger, nærmere bestemt grundlægger af Lavinium. Gudinden Venus var mor til Æneas, mens Æneas søn hed Julius, også kaldet Anchises. Det var altså denne søn, der havde lagt navn til Julius-slægten, og derved kunne man på samme tid tegne en lige linje fra Venus og Æneas frem til Cæsar og Augustus. Før man nåede så vidt, skulle man dog forbi

¹⁹ Se bilag 2, side 33, kapitel 34, linje 9-10

²⁰ Thomsen, 1965 side 20, kapitel 34

Romulus, som var selve Roms grundlægger. Hans morfar var den trettende konge²¹ efter Æneas, og hans datter og Romulus' mor, Rhea Silvia, var blevet gravid med guden Mars. Derved var linjen fra Augustus og tilbage til Mars og Romulus altså trukket. Grundet disse myter kunne Augustus fremhæve, hvordan han i bund og grund var en historisk arvtager og dermed bestemt til at besidde sin position.

2.3.3 Res Gestae Divi Augusti

"Res Gestae Divi Augusti" er helt overordnet en beretning om Augustus' livsgerninger. I denne beretning beskrives særligt to hovedemner: Augustus' "*rerum*"²² (bedrifter²³) og "*impensarum*"²⁴ (udgifter²⁵). Der gives et samlet billede af, hvordan han i løbet af sit liv har formået at genindføre den romerske republik, og i det hele taget hvordan han har formået at føre et mere eller mindre imponerende og eksemplarisk liv. I hans opregning af sine mange præstationer kommer han blandt andet ind på sine gøremål indenfor politik, militær, økonomi, og desuden en del af den påskønnelse han har modtaget i form af diverse æresbevisninger, og ligeledes de æresbevisninger han i al beskedenhed har afvist. I løbet af beretningen fører Augustus læseren gennem sin livshistorie. Lige fra starten ser man et særligt fokus på hans genskabelse af republikken og etablering af fred, som er et resultat af kardinaldyderne. Derunder spiller hans tapperhed (*virtus*) en central rolle, eftersom den har ført til flere sejre, der er blevet efterfulgt af fred. Dyderne *virtus* (tapperhed) og *clementia* (mildhed) ses tydeligst i de krigs- og militærmæssige forhold. *Iustitia* (retfærdighed) viser sig ved Augustus' lovmæssige bedrifter, mens hans *pietas* (patriotisme) er relateret til det mere religiøse²⁶, uselviske og godhjertede.

Blandt den påskønnelse han har modtaget, beretter han til slut både om sine tilnavne Augustus²⁷ og "*patrem patriae*,"²⁸ og ligeledes om de føromtalte kardinaldyder "*virtutis clementiaeque et iustitiae et pietatis*"²⁹ (tapperhed, mildhed, retfærdighed og patriotisme³⁰). Disse blev som før nævnt placeret i det guldskjold, som blev opsat i Curia Julia til ære for

²¹ http://en.wikipedia.org/wiki/Latin_kings_of_Alba_Longa

²² Se bilag 1, side 28, linje 1

²³ Se bilag 2, side 30, linje 1

²⁴ Se bilag 1, side 28, linje 2

²⁵ Se bilag 2, side 30, linje 3

²⁶ Ramage, 1987, side 74

²⁷ Se bilag 2, side 33, kapitel 34, linje 5

²⁸ Se bilag 1, side 29, kapitel 35, linje 2

²⁹ Se bilag 1, side 29, kapitel 34, linje 6

³⁰ Se bilag 2, side 33, kapitel 34, linje 9-10

Augustus, som ifølge Res Gestae var en gave fra ”*senatum populumque Romanum*”³¹ (det romerske senat og folk³²). I løbet af selvbiografien ses det flere steder, hvordan Augustus både eksplicit og implicit fremstiller sig selv som et godt eksempel på en levevis, der er baseret på de fire kardinaldyder. For eksempel ses det i hans indledende afsnit, hvor han forklarer, hvordan han ”*iudiciis legitimis*”³³ (med lov og dom³⁴) fik givet Cæsarmorderne deres straf og drev dem ”*in exilium*”³⁵ (i landflygtighed³⁶). Her tydeliggøres dels hans pietas, dels hans iustitia³⁷. Hans pietas, altså hans patriotisme eller hans loyalitet såvel over for staten som overfor sin adoptivfar, ses i hans afstraffelse af ”*republikkens fjender*”³⁸. Hans iustitia (retfærdighed) ses selvsagt i det faktum, at han på legitim vis sørgede for, at de blev straffet. Augustus fik med henblik på afstraffelse af Cæsars mordere oprettet en domstol til dette formål³⁹. Augustus’ pietas og iustitia ses endvidere i afsnit 5 og 6. Her understreger han sin patriotiske ”*cura*”⁴⁰ (omsorg⁴¹) for det romerske folk, og hans iustitia er særligt tydelig, da han slår fast, at han afviste at tage imod et embede, som var ”*contra morem maiorem*”⁴² (i modstrid med hævdvunden sædvane⁴³). Desuden ses et eksempel på, hvordan Augustus udviste clementia (mildhed), idet han ”*peperci*”⁴⁴ (skånede⁴⁵) overvundne modstandere. Begrebet clementia indebærer netop, at man skal være i stand til at kunne skåne og vise barmhjertighed frem for at straffe⁴⁶.

De tre curuliske triumfer, der nævnes i afsnit 4⁴⁷, henviser til fejringen af de tre fornævnte sejre, som Augustus i år 29 kunne fejre ved sin tilbagekomst til Rom. Denne tredobbelte triumf var formodentlig vigtig at understrege for Augustus, idet Romulus,

³¹ Se bilag 1, side 29, kapitel 34, linje 5

³² Se bilag 2, side 33, kapitel 34, linje 8-9

³³ Se bilag 1, side 28, kapitel 2, linje 1

³⁴ Se bilag 2, side 30, kapitel 2, linje 2

³⁵ Se bilag 1, side 28, kapitel 2, linje 1

³⁶ Se bilag 2, side 30, kapitel 2, linje 1

³⁷ Thomsen, 1965, side 47, kapitel 2

³⁸ Frandsen, 1991, side 11, spalte 2, linje 38-39

³⁹ Thomsen, 2001, side 35

⁴⁰ Se bilag 1, side 28, kapitel 5, linje 4

⁴¹ Se bilag 2, side 31, kapitel 5, linje 7-8

⁴² Se bilag 1, side 29, kapitel 6, linje 3-4

⁴³ Se bilag 2, side 31, kapitel 6, linje 6-7

⁴⁴ Se bilag 1, side 28, kapitel 3, linje 2

⁴⁵ Se bilag 2, side 30, kapitel 3, linje 2

⁴⁶ Ramage, 1987, side 74

⁴⁷ Se bilag 2, side 30, kapitel 4

Augustus' historiske rollemodel, eftersigende ligeledes skulle have fejret en tredobbelt triumf⁴⁸.

Der henvises direkte til den augustæiske fred, som Augustus kommer omkring flere gange⁴⁹ i *Res Gestae*, i afsnit 12 som "*Pacis Augustae*"⁵⁰ (*Pax Augusta*⁵¹ eller Den augustæiske fred). Som påskønnelse opførtes der af senatet et "*aram*"⁵² (alter⁵³). Dette alter, også kendt som *Ara Pacis*, var et af den augustæiske propagandas vigtigste monumenter. Formålet og tanken med dette monument var åbenlys. I kraft af alterets relieffer blev der trukket en tydelig linje mellem den mytiske Æneas og Augustus selv.

I *Res Gestae* lægges der ikke skjul på, at Augustus i løbet af sit liv havde ydet stor økonomisk støtte både til statsfinanserne, hæren, Roms arkitektur og ligeledes dens befolkning. Blandt andet på grund af den omfattende formue, Cæsar havde efterladt Augustus, var han i sin tid Roms rigeste mand. Dette medførte, at Augustus ikke blot nøjedes med at hjælpe diverse senatorer, når de kom i økonomiske vanskeligheder, han ydede også økonomisk hjælp ved andre lejligheder. Han stod blandt andet bag en gratis kornuddeling til Roms befolkning og desuden som før nævnt for restaureringen af adskillige monumenter og opbygningen af nye. Fra afsnit 15 til og med 24 fremlægger Augustus sine udgifter til ovennævnte⁵⁴. Ved at berøre disse aspekter, kommer han til at fremstå som en god statsmand, der har gjort sit for det romerske folks vel og samfund.

Et af hovedformålene med *Res Gestae* er at understrege og skabe et billede af en altruistisk kejser, der ikke har besiddet nogle magtbeføjelser af "u-republikansk" art. Det var altså et slags selvportræt, som afbildede Augustus på nøjagtig den måde, han ønskede, det skulle. Han fremstod nemlig som Roms helt og redningsmand og tilmed som en beundringsværdig sejrherre og retfærdig statholder. Derudover bevirkede selvbiografien, at Augustus blev husket positivt af eftertiden som den kejser, der regerede under Romerrigets guldalder. Derved understøtter denne kilde altså det projekt, der gik ud på at få legitimeret hans magt og ligeledes fremhæve hans påståede genskabelse af republikken.

2.3.4 Monumentalbyggeri

⁴⁸ Thomsen, 1965, side 49

⁴⁹ Ibid. hhv. side 14, kapitel 13, side 18, kapitel 26 og side 20, kapitel 34

⁵⁰ Se bilag 1, side 29, kapitel 12, linje 4

⁵¹ Se bilag 2, side 32, kapitel 12, linje 8

⁵² Se bilag 1, side 29, kapitel 12, linje 4

⁵³ Se bilag 2, side 32, kapitel 12, linje 8

⁵⁴ Thomsen, 1965 side 14-17

Augustus formåede i løbet af sin regeringstid at overgå Cæsar i monumentalbyggeri. Augustus fik herigennem efterhånden skabt et billede af sig selv som den største af Roms herskere. På Forum Romanum var Augustus' monumentalbyggeri særligt fremtrædende, og her kan nævnes tre vigtige monumenter: Augustus' triumfbue (Arcus Augusti⁵⁵), Divus Julius-templet og Curia Julia.

Augustus' triumfbue blev opført som symbol på hans sejr over Cæsars mordere, som havde fundet sted ved slaget ved Filippi i år 42 f.Kr. Augustus lod den blandt andet udsmykke med indskriften: "de re publica conservata" (Republikkens genoprettelse/bevarelse)⁵⁶, der utvetydigt markerede et af Augustus' politiske mål, som var at give en illusion af, at den daværende statsform under Augustus var en genoprettelse af den traditionelle romerske republik. Ydermere var indskriften en bemærkning til de folk, som dels havde ment, at det havde været Cæsars intention at erstatte republikken med et eneherredømme med ham selv i spidsen, og som dels havde vurderet, at Augustus havde samme intention.

Det andet vigtige monument på Forum Romanum var Divus Julius-Templet. Med dette tempel tegnede Augustus en lige linje mellem den guddommeliggjorte Cæsar, hele den juliske slægt og sig selv. Augustus var nemlig ikke bleg for at understrege sin egen relation til guddommen, som han havde fået gennem guddommeliggørelsen af Cæsar og dennes adoption af Augustus. I Templet lod Augustus opføre tre statuer: en af Cæsar, en af Victoria, Augustus' personlige sejrsgudinde, samt en af Venus, Julius-slægtens stammoder. Desuden opførte Augustus senatsbygningen Curia Julia. I denne placeredes ligeledes en Victoria, som skulle iscenesætte Augustus som verdens principal, og der blev som sagt opsat et guldskjold⁵⁷ til ære for og påskønnelse af Augustus.

De ovennævnte tre monumenter var med til at legitimere og understrege Augustus påståede ret til at regere Rom på egen hånd. Denne ret kunne nemlig baseres på forbindelsen mellem den juliske slægt, Augustus selv og den guddommelighed, der fulgte med. Derudover hævdede Augustus, at han på grund af sin sejr over Cæsarmorderne, altså "*republikkens fjender*"⁵⁸, var selvskreven som Romerrigets eneheriker samt til at stå for genskabelsen af republikken. Det var første gang i Roms historie, at den herskende rolle på Forum kun var udfyldt af én person.

⁵⁵ [http://no.wikipedia.org/wiki/Augustus_triumfbue_\(Forum_Romanum\)](http://no.wikipedia.org/wiki/Augustus_triumfbue_(Forum_Romanum))

⁵⁶ Frandsen, 1991, side 11, spalte 2, linje 6-7

⁵⁷ Se bilag 3, side 34, billede 1

⁵⁸ Frandsen, 1991, side 11, spalte 2, linje 38-39

Ud over ovennævnte opførte Augustus en del andre bygningsværker, og her bør især fremhæves det tidligere omtalte Ara Pacis, det augustæiske fredsalter, og Forum Augustum, som bestod af et torveanlæg og et tempel. Disse monumenter blev placeret nær Forum Romanum og Cæsars eget opførte Forum Julius. Her blev Augustus' forbindelse til de højere magter også understreget af et tempel for krigsguden Mars, Mars Ultor-templet.

Ara Pacis⁵⁹ anses for at være ”den augustæiske ideologis hovedmonument”⁶⁰.

Marmormonumentet afbilder Augustus og hans familie som forsvarere og forkæmpere for fred. På alterets sydside⁶¹ ses en monumental præsentation i relief af kejserfamilien og en mindre samling senatorer med Augustus i spidsen. Disse er samlet til et offerritual, som Augustus er i færd med at udføre. Relieffet viser desuden fire patriciske præster, som hver især står for dyrkelsen af henholdsvis Jupiter, Mars, Quirinus og den guddommeliggjorte Cæsar, Divus Julius⁶². Alterets nordside viser blandt andet vestalinder og unge offertjenere samt nogle fornemme senatorer. På alterets øst- og vestside⁶³ ses en fremstilling, der viser tilbage til romersk, mytisk historie. På vestsiden ses Æneas i færd med en ofring ved Laviniums grundlæggelse. På østsiden ses Roms grundlægger, Romulus og Remus, som bliver betragtet af deres far, Mars. Som tydelig markering af den nye tid, der var præget af fred, orden og frugtbarhed⁶⁴, ses desuden på alterets østlige indgangsside en afbildning af gudinden for frugtbarhed, Tellus, som svarede til Moder Jord⁶⁵.

Ara Pacis sidestiller altså tydeligt Augustus selv og den ligeledes ofrende Æneas. Hovedformålet med alteret er klart: Romermagtens oprindelige grundlægger, Æneas, skulle paralleliseres med grundlæggeren af det nye Roms guldalder, Augustus. Her ses altså, hvordan Augustus på en yderst vellykket måde formåede at spille på de gamle romerske traditioner, myter og historie.

På Forum Augustum⁶⁶ fandt man en større samling af statuer. På begge sider af forummet sås to halvbuer, exedraer, som udgjorde et mindre skulpturgalleri: I den ene bue marcherede Roms grundlægger og tidligere konge, Romulus, fulgt af en række af den

---

⁵⁹ Se bilag 4, side 35

⁶⁰ Hannestad, 1976, side 70, linje 5

⁶¹ Se bilag 4, billede 5 og 6

⁶² Hannestad, 1976, side 73, linje 13

⁶³ Se bilag 4, billede 7 og 8

⁶⁴ Thomsen, 2001, side 96

⁶⁵ Ibid. side 95, linje 14

⁶⁶ Se bilag 3, billede 2 og 3

romerske republiks store generaler⁶⁷. Disse brugte man til at opstille statuer af historiske stormænd, som desuden fik tilhørende lovprisningsindskrifter. I denne statueopstilling kunne både Æneas, Romulus og berømte, republikanske triumfatorer findes. Augustus selv fik en central plads midt på forummet. Her opstilledes en quadriga⁶⁸, altså en stridsvogn, i hvilken Augustus blev trukket af fire heste.

Templet for Mars Ultor, som var en del af Forum Augustum, var blevet opført som en påskønnelse af krigsguden for Augustus' fredsskabende sejr over Cæsarmorderne ved Filippi-slaget i år 42 f. Kr. Dette tempel fungerede som et vellykket stykke propaganda for Augustus' militære magt og hans imperium. I templet blev både krigsguden Mars og ligeledes gudinden Venus dyrket. Venus blev dyrket, da Julius-slægten, og dermed Augustus, jo nedstammede fra hende.

Igennem Augustus' omfattende monumentalbyggeri blev det gjort tydeligt for både Augustus' nutid og eftertid, at han var en af Roms mest betydningsfulde og indflydelsesrige skikkelser. Ved at inddrage historiske og mytiske elementer blev det markeret, at han var manden, som havde stået for en genskabelse af den romerske republik samt en genindførelse af traditionelle, romerske normer og dyder. På baggrund af dette opstod en slags magtlegitimering, som styrkede Augustus' omdømme og troværdighed.

3. Mussolini

3.1 Mussolinis vej til magten

I tiden efter 1. verdenskrig var Italien præget af social og politisk uro og manglende stabilitet. På den ene side stod den italienske venstrefløj og ønskede en sovjetisk-inspireret, socialistisk revolution, og på den anden side stod højrefløjen, der ønskede, at Italien igen skulle udvikle sig til en kolonimagt, som landet havde været i Antikken. Med 1. verdenskrig var fulgt en økonomisk krise, som medførte social uro i Italien. Snart opstod en bevægelse, der bestod af en broget samling italienere fra flere forskellige dele af samfundet. I 1919 stiftede Mussolini forbundet Fascio di Combattimento⁶⁹, som var en del af denne bevægelse, der stræbte efter national genrejsning. Det helt særlige ved bevægelsen var dog det faktum, at man ikke var bleg for at bruge vold som politisk middel. Demokratiet i Italien var efterhånden blevet svagt, og der var brug for ro, orden og handlekraft. Dette lagde grunden for, at Mussolini kunne

⁶⁷ Hannestad, 1976, side 89

⁶⁸ Ibid. side 88, linje 23

⁶⁹ Larsen, 2010, side 20, spalte 2

komme til magten. Den 28. oktober 1922 marcherede Mussolini og fascisterne sammen med cirka 50.000 mænd i ryggen mod hovedstaden Rom. Til trods for, at fascisterne havde været langt fra et parlamentarisk flertal i 1921, var et fascistisk et-partidiktatur med Mussolini som førstemand allerede i år 1925 en kendsgerning. I årene op til Marchen mod Rom havde den italienske regering været præget af indre splittelse og angst over den voksende, voldelige terror, der dominerede samfundet. Regeringen gav som følge deraf op og lod fascisterne overtage magten. I løbet af årene fra 1922-1925 havde Mussolini på taktisk vis formået at skaffe sig opbakning hos landets andre centrale magtcentre og bruge dem til egen fordel. De andre italienske magthavere var blandt andet kirken, kongehuset, de større virksomhedsejere og hæren.

Den officielle indførelse af det fascistiske diktatur var en længere proces bestående af flere samvirkende led og forholdsregler. Generelt forsøgte man som et fascistisk, politisk projekt på at få ensrettet samfundet og den brede befolkning gennem flere midler. I dette forsøg på at organisere folket og gøre det fascistisk, oprettede og gjorde man brug af masseorganisationer, som sammen med et omfattende propagandaapparat fungerede som et virkningsfuldt politisk integrationsmiddel⁷⁰.

3.2 Politiske projekter

Mussolinis fascistiske styre omfattede to centrale politiske projekter. Det første bestod i at skabe en ny italiensk identitet, hvor indenlandsk sammenhold var i højsædet. Derudover skulle der skabes "et nyt menneske" (l'uomo nuovo)⁷¹, hvilket blandt andet skulle ske gennem diverse propagandainstrumenter samt den udbredte masseinddragelse og undertrykkelse. For det andet skulle Italien fremstå som en stærk og storslået nation udadtil. Man ville opnå både respekt og beundring fra andre store nationer. Som del af dette projekt indgik drømmen og planen om at genskabe et imperium, som man havde set det i Antikken. For fascisternes vedkommende hang dette store fokus på nationalisme tæt sammen med førerdyrkelse og militarisme. Målet var en epokegørende revolution, og Italien skulle atter være en stolt nation. I tråd med dette priste den fascistiske ideologi egenskaber som imperialisme, stormagtsdrømme, krigslyst og racisme. Som del af disse projekter skulle Rom spille en vigtig rolle i iscenesættelsen af det fascistiske regimes storhed og ligeledes være med til at styrke italienernes patriotisme gennem diverse udstillinger og monumenter.

---

⁷⁰ Olesen, 1986, side 159

⁷¹ Ibid. side 180, linje 47

3.3 Mussolinis brug af historien til fremme af politiske projekters mål

3.3.1 *Fascismens propaganda*

Fascisternes propagandaapparat bestod af en længere række led og instrumenter. Først og fremmest spillede to begreb en central rolle nemlig nationalisme og antisocialisme. Antisocialisme var fascismens ideologiske grundelement og var sammen med nationalisme bevægelsens fællesgrundlag⁷². Nationalismen kom med tiden til at spille en større og større rolle både i fascisternes magtscenesættelse og indoktrinering af folket. Særligt kom dette til udtryk ved deres ihærdige forsøg på at legitimere deres magt under henvisning til Italiens historie nærmere bestemt Antikken. Dyrkelsen af Antikken og Det første Rom intensiveredes under det fascistiske regime, Man havde godt nok set en historisk dyrkelse indenfor politik i Italiens nyere tid, men ikke i så høj grad, som det var tilfældet under fascisterne. Igennem denne betoning af historiens kontinuitet forsøgte man altså at retfærdiggøre magten.

Et politisk projekt, herunder en magtstrategi, som den, der sås under fascisterne, var et forsøg på at få knyttet den italienske befolkning til fascismen. Denne strategi kom blandt andet til udtryk ved kampagnen "Andare al popolo" (gå ud til folket)⁷³. Strategien viste sig desuden særligt tydeligt gennem masseorganisationer, og herunder er det relevant at nævne både ungdomsorganisationerne samt Opera Nazionale Dopolavoro (OND).

Ungdomsorganisationernes hovedformål var at opdrage, danne og gøre den italienske ungdom fascistisk. Med Mussolini var et løfte om et bedre Italien nemlig blevet fremsat. Dette løfte indebar, at et nyt Italien skulle skabes. Et Italien med fysisk stærke, disciplinerede, handlekraftige mænd, som var beredte på at dø for fædrelandet. Kvinderne skulle støtte mændene som gode hustruer og mødre, men også deltage i sportsaktiviteter og gennemføre en fascistisk uddannelse. Ungdomsorganisationerne skulle være med til at lægge grunden for dette fremtidige, stærke folk. Ud over oprettelsen og brugen af organisationer sås også ændringer i skolesystemet, som ligeledes havde dette til formål. Disse indoktrineringsinstrumenter resulterede selvfølgelig i en stærk påvirkning af ungdommen, men overordnet kunne resultatet dog ikke vurderes til at være påfaldende fordelagtigt for regimet⁷⁴.

---

⁷² Olesen, 1986, side 94

⁷³ Ibid. side 163, linje 12

⁷⁴ Ibid. side 167, linje 7-24

OND, som oprettedes i 1925⁷⁵, blev til gengæld en større succes. Intentionen og idéen med organisationen var at få skabt et indbyrdes forhold mellem den italienske arbejderklasse og "den fascistiske revolution"⁷⁶. OND fungerede både som organisator af sport- og idrætsforeninger, og ligeledes havde den en funktion som organisator af mere social-kulturelle-miljøer⁷⁷. OND fik altså efterhånden monopoliseret det italienske folks idræts- og kulturaktiviteter. Herved skabtes orden i samfundet, og fascismen blev tilmed så småt accepteret af den brede, italienske befolkning.

Derudover indgik medierne også som et fascistisk propagandainstrument. Først og fremmest blev pressefriheden i årene 1925-1928⁷⁸ gennem flere love sat ud af kraft. Ydermere blev flere massemedier pålagt censur, og der blev desuden ført en propagandakrig mod udenlandske, kulturelle indslag. Massemedierne omfattede blandt andet film, radio, litteratur og aviser. Censuren bestod i, at massemedierne og i det hele taget massekulturen blev skarpt kontrolleret af et kulturministerium, som både koordinerede og styrede.

3.3.2 Det tredje Rom

Det liberale Italien, der havde siddet ved magten før fascisterne, havde været meget bevidste omkring Italiens traditioner og historiske arv. Man understregede gerne kontinuiteten og paralleliserede ligeledes gerne tilbage til Romerriget og den stolte fortid. Man gik i et vist omfang op i at bevare de gamle monumenter og ruiner, men deres symbolværdi blev dog ikke fremhævet bemærkelsesværdigt, ej heller blev de direkte brugt propagandistisk. Dette gjorde det fascistiske regime dog op med.

Mussolini og fascisterne holdt sig ikke tilbage med paralleliseringer til fortiden. De romerske fascies blev gjort til fascismens symbol, den romerske hilsen blev indført, en ny tidsregning, der tog sin start i 1922, blev introduceret og skrevet med romertal, og latinundervisning blev tilmed indført i skolen. Det tredje Rom var allerede i Mussolinis tanker før magtovertagelsen. La Terza Roma (Det tredje Rom) blev med tiden en central idé og et begreb, som hurtigt blev forbundet direkte med fascisternes nye regeringstid. Byen Rom skulle spille en stor rolle som led i denne idé, og begrebet understregede fascisternes ønskede plads som arvtager til det antikke Rom og Romerriget. Byen i sig selv førte desuden en

⁷⁵ Olesen, 1986, side 162

⁷⁶ Ibid. side 163, linje 10

⁷⁷ Ibid. side 163, linje 19-20

⁷⁸ Ibid. side 167, linje 39

symbolkraft med sig gennem den reference til den antikke storhedstid, som den repræsenterede.

I oktober 1922, noget tid inden Marchen mod Rom, fremlagde Mussolini i en tale sine intentioner for Italiens fremtid: "*Vi drømmer om et romersk Italien, det vil sige klogt, stærkt, disciplineret og imperialistisk.*"⁷⁹. Dermed var linjen lagt, og drømmen og planen om Det tredje Rom var slået fast. Mussolini og fascisterne skulle altså stå for en genfødsel af det antikke Rom. Denne genskabelse udmøntede sig ikke blot tydeligt i restaurering af ruiner og antikke monumenter, men derudover også i en opbygning af nye monumenter. Den parallel, som fascisterne valgte at drage fra deres nutid til den historiske arv, markerede en kontinuitet fra Romerrigets velmagtsdage til den fremtidige og tilsigtede fascistiske storhedstid. Det andet Rom var karakteriseret som tiden, hvor Italien havde været domineret og regeret af den katolske kirke⁸⁰. Antikken og Det første Rom var et forbillede, som det fascistiske regime ikke blot stræbte efter at *nå op på siden af*, men tilmed så som mål at *overgå*⁸¹. Med dette mål for øje var Mussolini uden tøven villig til at bruge den antikke, romerske historie til egen fordel. Antikken var dog vel at mærke *ikke* bestemmende for hverken den fascistiske ideologi eller det fascistiske regime⁸². Den var derimod med til at danne det rette grundlag for ideologien og få mobiliseret folket. Man brugte blot den stolte, historiske fortid som kulisser såvel som målestok. Denne dyrkelse af Antikken viste sig flere steder under det fascistiske styre.

Romanità var et særdeles relevant begreb i fascisternes propaganda, kulturpolitik og magtscenesættelse. Begrebet stod for romersk ånd, kultur og magt og understøttede hensigtsmæssigt fascisternes dyrkelse af Antikken. Det blev brugt som redskab i deres politiske program, der blandt andet lagde et vist fokus på kulturnationalisme. Til dette var idéen om romanità nemlig oplagt, idet dette begreb blev forbundet med mindet om den romerske storhed og essensen af de traditioner og dyder, som dette minde indebar. Begrebet kunne i bund og grund stå som repræsentant for fascisternes integration af den antikke, romerske fortid i deres moderne Italien, men var som før antydnet ikke det eneste historiske element, de gjorde brug af. Udover romanità blev blandt andet den gamle romerske hilsen,

⁷⁹ Thiedecke, 2001, side 180, spalte 1, linje 6-8 (Bondella, Peter: *The Eternal City. Roman Images in the Modern World*, Chapel Hill and London, 1987, s. 176)

⁸⁰ Due, 1993, side 99

⁸¹ Ibid. side 99

⁸² Ibid. side 98

så kaldt *passo romano*⁸³ og sproget latin genindført i den italienske kultur. Latin blev igen en del af pensum i skolesystemet og blev af Mussolini betegnet som et sprog for ”soldater, erobrere, konstruktører, lovgivere og sejrherre”⁸⁴. Således passede det fint ind i de fascistiske værdisæt, som blandt andet indebar militarisme, patriotisme og imperialism. Desuden blev *fascies*, der var en risknippe med økse, som i sin tid blev brugt af de antikke, romerske liktører, anvendt som symbol⁸⁵ for det fascistiske parti.

Endvidere blev flere antikke personligheder hyldet af fascisterne. Ud over kendte romerske skikkelser som Vergil og Julius Cæsar blev Kejser Augustus i bemærkelsesværdig grad anerkendt. Han fremstilledes som en af de største historiske karakterer, man kunne finde gennem Italiens historie. Dette passede jo for så vidt meget godt med det billede, han havde tegnet af sig selv *Res Gestae Divi Augusti*. Augustus blev med tiden en lige så stærk og brugbar repræsentant for mindet og tanken om Antikken som romanitå-begrebet. Begge blev brugt som redskaber til at skabe den rette stemning og ramme og underbyggede ligeledes den forbindelse til fortiden som fascisterne ønskede. Mussolini agtede at spille og udfylde rollen som den nye kejser og som den nye Augustus.

Med henblik på iscenesættelsen af Augustus, og mere eller mindre implicit iscenesættelse af Mussolini, blev Augustus’ 2000-årsdag i 1937 fejret. Dette skete blandt andet gennem udstillingen ”*Mostra Augustea della Romanità*”, som fungerede som en glorificerende iscenesættelse af den augustæiske guldalder, Kejser Augustus og fascismen. Hovedformålet med udstillingen var at opstille og markere forbindelsen mellem den storslåede fortid, altså Det første Rom, og Italiens nye, erklærede storhedstid, som fascisterne og Mussolini havde skabt. Som del af fejringen af Augustus’ fødselsdag indviedes desuden frilæggelsen af Augustus’ mausoleum, og *Ara Pacis* blev tilmed flyttet til stedet og dér genopført. Som en markering af, hvordan Mussolini på lige fod med Kejser Augustus havde genskabt fred og orden i det nationale kaos, blev alteret udsmykket med en indskrift fra *Res Gestae*, der hovedsagelig omhandlede Augustus’ indføring af *Pax Augusta* og genskabelse af republikken⁸⁶.

⁸³ Due, 1993, side 108, linje 7

⁸⁴ Ibid. side 108, linje 32-33 (Fedeli, Paolo, *Studio e uso del latino nella scuola fascista*, s. 220)

⁸⁵ Frandsen, 1991, side 47, spalte 2

⁸⁶ Due, 1993, side 107

3.3.3 Arkitektur og monumentalbyggeri

Arkitekturen under fascisternes regeringstid var præget af et klassicistisk og ensartet udtryk⁸⁷. Store og små projekter var led i Mussolinis plan om et forvandlet Rom, der skulle underbygge konstruktionen af et nyt fascistisk Italien. Det fascistiske regimes konstante nedrivning og opbygning i Rom gik ikke ubemærket hen for italienerne, og de mange nye tiltag indebar brugbare funktioner for offentligheden. Skoler, antikke monumenter, togstationer og sportsfaciliteter tiltrak mange i samfundet, herunder både studerende, turister og atleter. Under udarbejdelsen af fascisternes nye byplan fandt et samarbejde desuden sted mellem tre parter. Arkitekter, arkæologer og den fascistiske ideologi fik opbygget et vist samvirke⁸⁸. Arkæologernes holdning til Roms ruiner og fortid passede perfekt med Mussolinis tanker om at iscenesætte Det Tredje Rom og Italiens nye planlagte storhedstid gennem Antikken. Arkæologerne anså Antikken for verdenshistoriens midtpunkt og gyldne storhedstid, mens de samtidig var forargede over, hvordan man hidtil havde behandlet oldtidens romerske ruiner.

Den 21. April 1924 (Roms 2677. fødselsdag) fremlagde Mussolini sine planer for Rom. Det første punkt i hans visioner drejede sig om trafikale forbindelser og skulle udføres af ”nødvendighed”⁸⁹. Det andet punkt omhandlede Roms ”storhed”⁹⁰, nærmere bestemt skulle byen udsmykkes, og det ”20. århundredes monumentale Rom”⁹¹ skulle stables på benene. Året efter var visionerne mere detaljerede, og her forklarede Mussolini, hvordan Rom om femten år skulle fremtræde: ”(...) udstrakt, ordnet, magtfuld, som det var i tiden under Augustus’ første imperium (...)”⁹². Oldtidens ruiner skulle ifølge ham ”rage op som giganter”⁹³, hvilket krævede, at der skulle skabes åbne områder omkring diverse monumenter, som blandt andre omfattede Pantheon, Capitol og Marcellus-teatret. Mussolinis arkitektoniske projekter for Rom fremstod handlekraftige og underbyggede en illusion om det effektive og virkelystne, fascistiske regime.

I 1924 begyndte man på forandringerne i Rom, og i den følgende tid blev kvarterer ryddet og bygninger, huse og kirker revet ned. Alt dette førte frem til en endnu større plan, som fik navnet Via del Mare. I 1931 lå en egentlig byplan færdig og klar, og i denne byplan

⁸⁷ Duc, 1993, side 112

⁸⁸ Frandsen, 1991, side 48

⁸⁹ Ibid. side 49, spalte 2, linje 12

⁹⁰ Ibid. side 49, spalte 2, linje 13

⁹¹ Ibid. side 50, spalte 1, linje 5-6

⁹² Ibid. side 50, spalte 1, linje 10-12

⁹³ Ibid. side 50, spalte 1, linje 21-22

blev etableringen af både Mussolinis triumfvej, Via dell'Impero, og bevægelsen mod havet gennem Via del Mare præsenteret. På dette tidspunkt var Roms fremtræden og udseende allerede betydeligt ændret. Via dell'Impero skulle løbe tværs over Forum Romanum. Desuden skulle Piazza Venezia forbindes med Roms fremtidige storhavn i byen Ostia og Augustus' mausoleum skulle frilægges. Mussolini havde derudover planer om byggeprojekter til en verdensudstilling og til De Olympiske Lege.

Antikkens genfødsel viste sig ikke blot ved restaureringer af kejsertidens monumenter, da både opbygninger af anlæg og nye monumenter blev igangsat med fokus på, at nutiden skulle sættes i tråd med idéen om romanità. Mussolinis triumfvej var en tydelig understregning af den af Mussolini tegnede linje fra det moderne Italien til Antikken. Gaden blev dengang benævnt Via dell'Impero, idet dette navn henviste til fascisternes ideelle, fremtidige imperium, mens den nutidige benævnelse for vejen, Via dei Fori Imperiali, henviser til Antikkens kejserpaladser. Den brede vej strakte sig fra Mussolinis hovedkvarter Piazza Venezia til Colosseum og symboliserede sammen med de antikke monumenter langs vejen en fortsættelse af Antikken.

Opførelsen af Via dell'Impero⁹⁴ var et større projekt, som tog adskillige år. En bydel blev fjernet og erstattet med en 30 meter bred vej til parader og propaganda. Vejen var et tydeligt udtryk for forbindelsen mellem fortid og nutid og blev hurtigt kendemærket for Mussolinis Rom. Den var en klar, konkret formidling af romanità-idéen og markerede den ivrigt fremhævede, politiske revolution, som skulle ligge til grund for det nye, handlekraftige og fuldkomne, italienske folk. Man kunne nu træde ind på den nye gade, hvor Piazza Venezia og nationalmonumentet for Victor Emmanuel, også kaldet Altare delle Patria (Fædrelandets Alter)⁹⁵ lå. Langs gaden sås diverse historiske monumenter. På venstre side var Trajansøjlen, Trajans marked, Trajans forum samt Forum Augustum, mens Cæsars forum sås på højre side. Desuden stod der statuer af Augustus, Cæsar, Nerva og Trajan langs med vejen, og opførelsen af vejen gav tilmed en anderledes adgang til Forum Romanum.

3.3.4 Fascisme og ekspansion

I Antikken omfattede romernes udenrigspolitik en Middelhavspolitik⁹⁶, hvori begrebet *mare nostrum*, eller "Vort Hav", havde spillet en central rolle. Dette var fascisternes bevidste om, og

⁹⁴ Se bilag 5, billede 9

⁹⁵ http://da.wikipedia.org/wiki/Victor_Emanuel-monumentet

⁹⁶ Due, 1991, side 115

de valgte i tråd med dette at adoptere begrebet. Det fascistiske regimes drøm om genskabelsen af et imperium indebar selvsagt en trang og et ønske om ekspansion, og i kraft af dette var *mare nostrum* oplagt at inddrage i fascisternes politik. Betegnelsen kom hurtigt til at hænge sammen med drømmen om et imperium. Som led i dette projekt, som idéen om *mare nostrum* med tiden blev, blev der opført en bred vej ved navn *Via del Mare*, der skulle forbinde havnebyen Ostia med fascisternes magtcentrum, *Piazza Venezia*. Byen Ostia skulle under Mussolini igen gøres til den verdenshavn, som den havde været i Antikkens romerske imperium⁹⁷. Derudover skulle der som led i dette større projekt anlægges et nyt område, som skulle erstatte det daværende magtcentrum, *Piazza Venezia*, og fungere som det nye fascistiske magtcentrum. Området blev navngivet EUR og anlagt langs med *Via del Mare*. Herved blev EUR et symbol på en bevægelse mod havet og knyttedes automatisk til *mare nostrum*.

EUR-projektet⁹⁸ blev officielt igangsat i forbindelse med fejringen af tyveåret for Marchen mod Rom i 1942 og indebar, at der skulle opføres en ny fascistisk by ved navn *Esposizione Universale di Roma*. Kvarteret havde til formål at markere det fascistiske Roms nye status som centrum for det nye, italienske herredømme. EUR's arkitektur omfattede klassiske arkitekturelementer for fascismen, herunder enkle søjler, buegange, vandrette og lige linjer. Derudover blev der udsmykket med mosaikker, springvand og atletiske, mandlige statuer.

En af de mest kendte bygninger, der blev opført som led i dette projekt, var *Palazzo della Civiltà Italiana*⁹⁹ eller *Colosseo Quadrato*¹⁰⁰ (Det firkantede Colosseum), som den siden blev kendt under i folkemunde. Øverst sås en indskrift, der hyldede det italienske folk, i indskriften blev det erklæret, at Italien var: "*et folk af digtere, kunstnere, helte, helgener, tænkere, videnskabsmænd, søfarere, vandrere*"¹⁰¹, og således strålede patriotismen symbolsk ud af bygningen. Monumentet havde desuden til formål at understrege sammenhængen mellem Augustus og Mussolini gennem en udstilling, der viste det italienske folks udvikling fra Antikken til den moderne, fascistiske nutid. Øverst ses blandt andre romerske historiescenarier og karakterer heriblandt Romulus og Remus. Desuden var både Romerriget og pavedømmet repræsenteret og nederst nåede udstillingen sit højdepunkt: Her sås en skulptur af Mussolini ridende på en hest, mens han lavede den romerske hilsen, *passo*

⁹⁷ Due, 1991, side 115

⁹⁸ Se bilag 5, billede 13

⁹⁹ Se bilag 5, billede 12

¹⁰⁰ Painter, 2005, side 128, linje 11

¹⁰¹ Frandsen, 1991, side 71, spalte 1, linje 3-5

romano. Mussolini blev herved utvetydigt repræsenteret som et symbol på romanità, idet man ved denne skulptur så romersk og moderne italiensk historie smelte sammen. Desuden sås en indskrift på byens administrationsbygning, hvorpå der stod: "*La terza Roma si dilaterà sopra altri colli, lungo le rive del fiume sacro, fino alle spiagge del Tirreno*" (Det tredje Rom skal brede sig over nye høje, langs den hellige flods bredder helt til Det tyrrhenske Havs kyst.)¹⁰². Denne indskrift var en gengivelse og sammenfatning af det centrale i fascisternes og Mussolinis idé om mare nostrum og hele ekspansionspolitikken.

EUR kendetegnedes ved store armbevægelser: Her sås brede gader, og det arkitektoniske udtryk fremstod på en imponerende og autoritær måde. Desuden var formålet med EUR-projektet at få sat fokus på mare nostrum. 2. verdenskrig satte dog en stopper for færdiggørelsen af byen. Der havde været planlagt adskillige opbygninger lige fra en biograf og et amfiteater til flere museer¹⁰³. Man nåede dog alligevel at opføre fire museer inden krigen brød ud: et for etnografi, et for videnskabernes historie og et for henholdsvis moderne og antik kunst.

EUR var ikke det eneste projekt 2. verdenskrig satte en stopper for, idet krigen også var grunden til, at Mussolinis forum ikke blev færdiggjort. Opførelsen af forummet blev igangsat i 1927 og skulle blandt andet opstilles som symbol på Mussolinis empiriske stilling, idet det kun var kejsere (som for eksempel Cæsar og Augustus), som fik bygget forummer og tilmed lod dem opkalde efter sig. Desuden hyldede anlægget både fascisterne, det nye, stærke Italien og den nye fascistiske æra, eller Era Fascista¹⁰⁴ som fascisterne kaldte deres erklærede, officielle epoke. For at understrege det fascistiske regimes intentioner om at skabe en ungdom med vægt på fysisk træning og sport blev Foro Mussolini, i dag kaldet Foro Italico, opbygget¹⁰⁵. Anlægget skulle desuden bruges til afholdelsen af De Olympiske Lege, som Mussolini havde planlagt, men dog ikke kom til at føre ud i livet. Forummet viste desuden endnu engang tilknytningen mellem Antikken og det moderne Rom.

Ved indgangen til forummet dominerede en stor, hvid obelisk i marmor dedikeret til Mussolini med indskriften "Mussolini Dvx". Efter obeliskens fulgte et større rektangulært område, som skulle krydses for at komme hen til diverse stadioner. Til udsmykning af forummet blev der brugt sort-hvide mosaikker, som var inspireret af dem, man kort tid

¹⁰² Frandsen, 1991, side 68, linje 5-10

¹⁰³ Painter, 2005, side 131

¹⁰⁴ Due, 1991, side 108

¹⁰⁵ Se bilag 5, billede 10 og 11

forinden havde fundet i den antikke by Ostia nær Rom. Mosaikkerne viste blandt andet stærke atleter, fascistiske symboler og krigsscener. Forummets areal blev desuden forsynet med statuer, som både var inspireret af romanitå og den moderne, idealiserede italiener, og formsproget var både militaristisk og maskulint. Statuerne rummede altså forskelligartede elementer, som tilsammen dannede et hybridt udtryk. På et af forummets stadioner, Stadio dei Marmi, sås eksempler på skulpturer, som var typisk fascistiske. Flere af statuerne var atleter, mens andre var klædt i kappe og med fasces¹⁰⁶. Det militaristiske udtryk, som prægede forummet, skyldtes, at en af hensigterne med stedet først og fremmest havde været at uddanne nye ledere til ungdomsbevægelserne¹⁰⁷. Forummets statuer var overdimensionerede og udstrålede styrke og handlekraft, men var på samme tid præget af anonymitet og ensformighed. De planer for forummet, som på grund af krigen ikke var blevet virkeliggjort, omfattede blandt andet en stor bronzestatue af den antikke Herkules, hvis hoved skulle erstattes med Mussolinis, og desuden skulle forummets område have dækket et areal på størrelse med Renæssancens Rom¹⁰⁸.

Foro Mussolini viste vellykket, hvordan fascisternes som et gennemgående tema i deres propaganda formåede at blande romerske og antikke elementer med mere moderne. Netop denne idérigdom og dette hybride formsprog var karakteristisk for fascismen.

4. Sammenligning og vurdering af Augustus og Mussolini

Både Augustus og Mussolini var på hver sin tid og på hver sin måde diktatorer. De havde hver især deres form for magtlegitimering og politiske integrationsmidler, men fælles for dem begge var dog et sigte efter storslåethed og orden i samfundet. Det gjaldt ligeledes for dem begge, at et fokus på en fortidig storhed optrådte som et centralt element i deres magtscenearrangementer, politikker og propaganda.

Augustus kom til magten efter en kaotisk tid både på det politiske og samfundsmæssige plan, og det samme var tilfældet med Mussolini. Ingen af de to var blege for at tage æren for at have skabt orden i et samfundsmæssigt kaos. Under Augustus kom dette blandt andet til udtryk gennem termen Pax Augusta og fremhævelsen af den genskabte republik, mens det under Mussolini blev fremhævet på anden vis, blandt andet gennem en ligestilling mellem ham og Augustus, idet Mussolini gerne så Augustus fremstillet og karakteriseret som fredsskabende.

¹⁰⁶ Frandsen, 1991, side 63

¹⁰⁷ Ibid. side 63

¹⁰⁸ Thiedecke, 2001, side 184, spalte 2, linje 5-6

Begge parter betonedede som sagt en fortidig storhed. Dette fokus blev flittigt benyttet som et virksomt instrument til at opnå politiske mål. Igennem en dyrkelse af historien var de begge i stand til at få styrket deres troværdighed og magtlegitimering. Denne dyrkelse sås for Augustus' vedkommende for eksempel i hans fremhævelse af traditionelle dyder, værdier, myter og desuden religion og politik. Denne fremhævelse kom særligt til udtryk gennem både monumentalbyggeri, værket *Res Gestae Divi Augusti* samt hans ændringer i det politiske system. For Mussolinis vedkommende så man en lignende fremhævelse af historien, som særligt indebar udstillinger, monumentalbyggeri, begrebet *romanità*, imperialistiske planer og antikke personligheder. Når det kom til forbindelsen mellem de to diktatorer og fortidige personer kom det til udtryk på forskellig vis. Der var nemlig ingen af de to diktatorer, der tøvede med at trække en linje mellem dem selv og andre ophøjede karakterer. Augustus fremstillede sig selv som værende i familie med Venus og Mars, mens Mussolini fremstillede sig selv som Augustus' arvtager. Hos Augustus blev der draget en parallel mellem ham og Cæsar, herunder den juliske slægt. Med forbindelsen til den juliske slægt tegnede han ydermere en linje mellem sig selv og mytiske figurer som Æneas og Romulus og ligeledes med de førnævnte guder. Mussolini sammenlignede især sig selv med Augustus. Augustus ansås for at være grundlæggeren af den augustæiske fred og den romerske storhedstid, som havde fundet sted efter den kaotiske borgerkrigstid. Dette fandt Mussolini brugbart og sammen med den parallelisering, som han prioriterede og gjorde en dyd ud af at fremhæve, kunne en magtlegitimering derigennem dannes. De opnåede endvidere begge en retfærdiggørelse af deres magtposition gennem indoktrinering og populisme. Den magtlegitimering, som de begge opnåede ved hjælp af flere instrumenter, var et karakteristisk resultat af begge diktatorers fokus på den fortidige storhed. Ved at bruge historien som propagandistisk virkemiddel og fremstille sig selv som arvtager til historien blev deres troværdighed styrket og magtlegitimeret. I øvrigt medførte det, at de fremstod mere betydningsfulde og storslåede. Derved opnåede man altså gennem historiedyrkelsen en politisk autoritet.

Dyrkelsen af historien kom under begge diktatorer specielt til udtryk gennem monumentalbyggeri. Her så man under begge både restaurering og opbygning, som navnligt fandt sted i Rom. Dette fungerede på sin vis som et politisk integrationsmiddel, idet man derigennem kunne få formidlet historiedyrkelsen og politiske værdier til den brede befolkning, og derved underbygge sin magtlegitimering yderligere. Det ovennævnte fokus på historie medførte desuden en styrkelse af patriotismen, som i særdeleshed var i højsædet

under Mussolini og fascisterne. Gennem en opbygning af patriotisme opstod en bedre sammenholdsfølelse og en mere samlet nation. Dette medførte blandt andet en større accept af styreform og politiske forhold.

5. Konklusion

Augustus og Mussolini kom begge til magten efter en tid med uro i samfundet. Som resultat af dette havde de derfor begge et politisk projekt, som indebar at få genoprettet ro og orden i samfundet. Derudover havde de begge et politisk projekt, der drejede sig om at få legitimeret deres magt i et vist omfang. Til at nå dette projekts mål gjorde de begge brug af historien. Fælles for de to diktatorer var nemlig, at de begge viste tilbage i tiden og brugte en fortidig storhedstid som kulisse og virkemiddel i sin magtiscenesættelse, propaganda og politik. Den kontinuitet, der både under den ene og den anden blev sat i fokus, resulterede i en magtlegitimering og et bedre grundlag for at blive opfattet som betydningsfuld og storslået. Deres propagandamidler, som blandt andet indebar en højt vægtet historiedyrkelse, var effektive og bevirkede at flere af deres politiske mål kunne opnås.

6. Litteraturliste

Primær litteratur

- Augustus, Res Gestae Divi Augusti, <http://www.thelatinlibrary.com/resgestae.html>

Sekundær litteratur

- Due, Otto Steen og Jacob Isager (red.). *Imperium Romanum*. Tidsskriftet SFINX, 1993
(Derunder kapitlet: Frandsen, Steen Bo. *Fascismen og det romerske imperium*)
- Frandsen, Steen Bo. *Det tredje Rom*. Tidsskriftet SFINX, 1991
- Hannestad, Niels. *Romersk kunst som propaganda*. Berlingske Forlag, 1976
- Larsen, Flemming. *Fascismens Italien*. Frydenlund, 2010
- Lerberg, Lone og Johnny Thiedecke. *Alle Tiders Rom*. Pantheon 2008
- Olesen, Thorsten Borring. *Fascismen i Italien*. Aarhus Universitetsforlag, 1986
- Painter, Borden W.. *Mussolini's Rome*. Palgrave Macmillan, 2005
- Ramage, Edwin S.. *The nature and purpose of Augustus' "Res Gestae"*. Steiner-Verlag-Wiesbaden-GmbH, 1987
- Thiedecke, Johnny. *Magtens Ansigter*. Forlaget Pantheon, 2001
- Thomsen, Rudi. *Augustus*. Tidsskriftet SFINX, 2001
- Thomsen, Rudi. *Det Augustæiske Principat*. 2. udgave. Gyldendal, 1965

Internettet

- <http://en.wikipedia.org/>. "Latin kings of Alba Longa"
http://en.wikipedia.org/wiki/Latin_kings_of_Alba_Longa (6. Oktober 2012)
- <http://no.wikipedia.org/>. "Augustus triumfbue (Forum Romanum)"
[http://no.wikipedia.org/wiki/Augustus_triumfbue_\(Forum_Romanum\)](http://no.wikipedia.org/wiki/Augustus_triumfbue_(Forum_Romanum)) (16. Februar 2012)

7. Bilag

7.1 Bilag 1

Res Gestae Divi Augusti

<http://www.thelatinlibrary.com/resgestae.html>

Rerum gestarum divi Augusti, quibus orbem terrarum imperio populi Romani subiecit, et impensarum quas in rem publicam populumque Romanum fecit, incisarum in duabus ahencis pilis, quae sunt Romae positae, exemplar subiectum.

[1] Annos undeviginti natus exercitum privato consilio et privata impensa comparavi, per quem rem publicam a dominatione factionis oppressam in libertatem vindicavi. [Ob quae] senatus decretis honorificis in ordinem suum me adlegit, C. Pansa et A. Hirtio consulibus, consularem locum sententiae dicendae tribuens, et imperium mihi dedit. Res publica ne quid detrimenti caperet, me propraetore simul cum consulibus providere iussit. Populus autem eodem anno me consulem, cum cos. uterque bello cecidisset, et triumvirum rei publicae constituendae creavit.

[2] Qui parentem meum trucidaverunt, eos in exilium expuli iudiciis legitimis ultus eorum facinus, et postea bellum inferentis rei publicae vici bis acie.

[3] Bella terra et mari civilia externaque toto in orbe terrarum saepe gessi, victorque omnibus veniam petentibus civibus peperci. Externas gentes, quibus tuto ignosci potuit, conservare quam excidere malui. Millia civium Romanorum sub sacramento meo fuerunt circiter quingenta. Ex quibus deduxi in colonias aut remisi in municipia sua stipendis emeritis millia aliquanto plura quam trecenta, et iis omnibus agros adsignavi aut pecuniam pro praemiis militiae dedi. Naves cepi sescentas praeter eas, si quae minores quam triremes fuerunt.

[4] Bis ovans triumphavi, tris egi curulis triumphos et appellatus sum viciens et semel imperator. Cum autem pluris triumphos mihi senatus decrevisset, iis supersedi. Laurum de fascibus deposui in Capitolio, votis quae quoque bello nuncupaveram solutis. Ob res a me aut per legatos meos auspiciis meis terra marique prospere gestas quinquagens et quinquens decrevit senatus supplicandum esse dis immortalibus. Dies autem, per quos ex senatus consulto supplicatum est, fuere DCCCLXXX. In triumphis meis ducti sunt ante currum meum reges aut regum liberi novem. Consul fueram terdecimens, cum scribebam haec, et agebam septimum et tricensimum tribuniciae potestatis.

[5] Dictaturam et apsentem et praesentem mihi delatam et a populo et a senatu, M. Marcello et L. Arruntio consulibus non accepi. Non recusavi in summa frumenti penuria curationem annonae, quam ita administravi, ut intra paucos dies metu et periculo praesentem populum universum liberarem impensa et cura mea. Consulatum quoque tum annum et perpetuum mihi delatum non recepi.

[6] Consulibus M. Vinicio et Q. Lucretio et postea P. Lentulo et Cn. Lentulo et tertium Paullo Fabio Maximo et Q. Tuberone senatu populoque Romano consentientibus ut curator legum et morum summa potestate solus crearer, nullum magistratum contra morem maiorum delatum recepi. Quae tum per me geri senatus voluit, per tribuniciam potestatem perfeci, cuius potestatis conlegam et ipse ultro quinquens a senatu depoposci et accepi.

[7] Triumvirum rei publicae constituendae fui per continuos annos decem. Princeps senatus fui usque ad eum diem quo scripseram haec per annos quadraginta. Pontifex maximus, augur, XV virum sacris faciundis, VII virum epulorum, frater arvalis, sodalis Titius, fetialis fui.

(...)

[12] Ex senatus auctoritate pars praetorum et tribunorum plebi cum consule Q. Lucretio et principibus viris obviam mihi missa est in Campaniam, qui honos ad hoc tempus nemini praeter me est decretus. Cum ex Hispania Galliaque, rebus in iis provinciis prospere gestis, Romam redi, Ti. Nerone P. Quintilio consulibus, aram Pacis Augustae senatus pro reditu meo consacranda censuit ad campum Martium, in qua magistratus et sacerdotes virginesque Vestales anniversarium sacrificium facere iussit.

(...)

[34] In consulatu sexto et septimo, postquam bella civilia exstinxeram, per consensum universorum potitus rerum omnium, rem publicam ex mea potestate in senatus populique Romani arbitrium transtuli. Quo pro merito meo senatus consulto Augustus appellatus sum et laureis postes aedium mearum vestiti publice coronaque civica super ianuam meam fixa est et clupeus aureus in curia Iulia positus, quem mihi senatum populumque Romanum dare virtutis clementiaeque et iustitiae et pietatis causa testatum est per eius clupeus inscriptionem. Post id tempus auctoritate omnibus praestiti, potestatis autem nihilo amplius habui quam ceteri qui mihi quoque in magistratu conlegae fuerunt.

[35] Tertium decimum consulatum cum gerebam, senatus et equester ordo populusque Romanus universus appellavit me patrem patriae, idque in vestibulo aedium mearum inscribendum et in curia Iulia et in foro Aug. sub quadrigis quae mihi ex s.c. positae sunt censuit. Cum scripsi haec annum agebam septuagesimum sextum.

MONUMENTUM ANCYRANUM

Nedenfor findes i genpart bertsningen om de bedrifter, ved hvilke den guddommelige Augustus lagde verden under romerfolkets herredømme, og om hans udgifter til staten og romerfolket. Originalen er en indskrift på to bronzesøjler i Rom.

1. Nitten år gammel samlede jeg på eget initiativ og for egne midler en hær, med hvilken jeg befriede staten, der var undertrykt af et klikevælde. Som følge heraf indvalgte senatet mig med hædrende beslutninger som medlem under Gaius Pansas og Aulus Hirtius' konsulat med ret til at stemme i konsulargruppen, og det tillagde mig kommandomyndighed. Det pålagde mig som proprætor sammen med konsulerne at drage omsorg for statens sikkerhed. Da begge konsulter imidlertid samme år faldt i krig, valgte folket mig til konsul samt til triumvir med den opgave at ordne statens forhold.

2. Min faders mordere drev jeg i landflygtighed, idet jeg straffede deres misgerning med lov og dom, og da de derpå begyndte krig mod staten, besejrede jeg dem to gange i slag.

3. Jeg har hyppigt ført indre og ydre krige til lands og til vands i hele verden, og som sejrherre skånede jeg alle borgere, der bad om nåde. De fremmede folk, som uden risiko kunne tilgives, valgte jeg at bevare fremfor at udrydde dem. Antallet af romerske borgere, der har svoret militær troskabsed til mig, beløber sig til omkring 500.000. Af dem har jeg ladet noget over 300.000 anbringe i kolonier eller hjemsende til deres municipier efter endt tjenestetid, og jeg har tildelt dem alle jord eller givet dem krigspension. Jeg har erobret 600 skibe, fraregnet alle mindre end triremer.

4. Jeg har triumferet to gange i form af ovation og har fejret tre curuliske triumfer, og jeg er blevet hyldet som imperator 21 gange. Når senatet bevilegede mig yderligere triumfer, har jeg altid givet

afkald derpå. Laurbærrene fra mine fasces anbragte jeg i det capitolinske tempel efter opfyldelsen af de hellige løfter, jeg havde aflagt med henblik på de pågældende krige. For foretagender til lands og til vands, der er blevet heldigt gennemført af mig eller af mine generaler under min overkommando, har senatet 55 gange besluttet at holde takkefest til de u dødelige guder. Antallet af dage, på hvilke der er blevet holdt takkefest ifølge senatsbeslutning, beløber sig til 890. Ved triumferne er der foran min vogn blevet ført 9 konger eller kongebørn. Jeg har været konsul 13 gange nu, hvor jeg skriver dette, og jeg har tribumyndighed for 37. gang.

5. I Marcus Marcellus' og Lucius Arruntius' konsulat blev diktatorposten mig tilbudt af folket såvel som af senatet, både i mit fravær og min nærværelse; men jeg tog ikke imod den. Under den meget alvorlige kornmangel undslod jeg mig ikke for at overtage kornadministrationen, og denne bestred jeg på en sådan måde, at jeg i løbet af få dage befriede hele vort samfund for den rådende frygt og fare takket være de udgifter, jeg påtog mig, og den omsorg, jeg udviste. Ved den lejlighed blev også konsulatet tilbudt mig årligt, så længe jeg levede; men jeg tog ikke imod det.

6. Under Marcus Vinicius' og Quintus Lucretius' konsulat, dernæst under Publius Lentulus og Gnaeus Lentulus og for tredje gang under Paulus Fabius Maximus og Quintus Tubero var det romerske senat og folk enige om at vælge mig ene mand til lovenes og sædernes vogter med uindskrænkede beføjelser; men jeg nægtede at modtage noget embede, der var tilbudt mig i modstrid med hædvunden sædvane. Hvad senatet da ønskede udført ved min mellemkomst, gennemførte jeg i kraft af min tribumyndighed, og til at dele denne myndighed med mig har jeg selv 5 gange af egen fri vilje bedt senatet om en kollega og fået en sådan.

7. Jeg har været medlem af triumviratet til ordning af statens forhold 10 år i træk. Jeg har været senatets førstemand gennem 40 år til den dag, hvor jeg skriver dette. Jeg har været pontifex maximus, augur, medlem af 15-mandskollegiet for de hellige handlinger og af 7-mandskollegiet for de religiøse fester, arvalbroder, medlem af Titius-præsteskabet og fetial.